

УДК 336.71

Андрущак Євгенія Михайлівна *
Щуревич Оксана Ігорівна **

ПРОБЛЕМИ КАПІТАЛІЗАЦІЇ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

Анотація. Стаття присвячена дослідженню сучасних аспектів капіталізації банківського сектору України. Розглянуто сутність капіталізації. Проведено кількісний та якісний аналіз структурних показників власного капіталу банків. Висвітлено суть проблеми капіталізації банківської системи, особливості здійснення Національним банком України регулювання капіталізації. З'ясовано, що капітал банківської системи можна штучно збільшити за допомогою емісійних різниць й резервів переоцінки, проведено детальний аналіз щодо визначення їхніх часток на балансах банків. Сформульовано пропозиції стосовно підвищення рівня капіталізації банків на макро- та мікроекономічному рівнях.

Ключові слова: банківська система, капіталізація, власний капітал, статутний капітал, емісійні різниці, резерви переоцінки.

Вступ. Банківська система України є важливою компонентою національної економіки, від стабільності, ефективності діяльності якої значною мірою залежить економічне зростання. Для повноцінного виконання банками основних функцій необхідним є формування достатнього обсягу капіталу.

Банківський капітал є найважливішим показником, що дає змогу оцінити перспективи банківського сектору загалом та конкретного банку зокрема. Крім того, його розмір визначає масштаби операцій банку. Необхідним є визначення достатнього обсягу капіталу фінансових установ для їх рентабельного функціонування на ринку. При цьому варто врахувати, що негативною є також надлишкова капіталізація, яка призводить до зменшення прибутковості банківського бізнесу. Водночас недостатній рівень капіталізації звужує можливості банку щодо розміщення фінансових ресурсів. Тому актуальним завданням є підтримання необхідного розміру капіталу банків, щоб з однієї сторони банк мав достатній «рівень захисту», з іншої — працював рентабельно.

Теоретичне обґрунтування сутності капіталу банку, капіталізації банківської системи, дотримання банками вимог щодо достатності капіталу, проблема капіталізації, напрями її вирішення проаналізовано у працях таких вітчизняних науковців: Вдовенко Л.О. [2], Грудзевич У.Я. [3], Грудзевич Я.В. [3], Манжос С.Б. [4], Онищенко В.О. [4], Островська Н.С. [5], Пурій Г.М. [6], Стойка В.С. [7], Чайковський Я.І. [8], Черненко О.С. [2], Швець О.Ю. [5], Шевчук А.М. [9] та ін.

* *Андрущак Євгенія Михайлівна* — кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів, грошового обігу і кредиту Львівського національного університету імені Івана Франка

** *Щуревич Оксана Ігорівна* — аспірантка кафедри фінансів, грошового обігу і кредиту Львівського національного університету імені Івана Франка. *sh-oi@ukr.net*

Однак варто зауважити, що у зв'язку зі зміною тенденцій у банківському середовищі, появою нового регуляторного поля, зростаючими вимогами до банків потребує перегляду і додаткового дослідження проблематика забезпечення адекватного рівня капіталізації банківської системи, що у перспективі має сприяти зростанню національної економіки.

Постановка задачі. Періодичні банківські кризи, зростаючі вимоги до банків зі сторони як регулятора, так і міжнародних фінансових установ актуалізують необхідність пошуку нових напрямів щодо удосконалення процесу забезпечення банківської системи необхідним обсягом капіталу.

Метою даної статті є визначення сучасного стану капіталізації банківської системи України та шляхів підвищення її рівня у банках.

Результати. Капітал банку є якісним показником, що відображає надійність банківських установ, стійкість до можливих криз, а також здатність до успішного розвитку. Крім того, він є своєрідною «подушкою безпеки», яка захищає банк від ризиків, несприятливих економічних умов; достатній його рівень є гарантом забезпечення успішної діяльності банку. Таким чином, необхідний обсяг капіталу є підґрунтям ефективного функціонування на ринку банківських послуг, а також створює можливості для конкуренції з іншими фінансовими посередниками.

Проблема забезпечення необхідного розміру власного капіталу банку, а також капіталізації всієї банківської системи є особливо актуальною у період кризи та наступні роки після неї, оскільки при недостатньому обсязі капіталу банк стикається з різними фінансовими проблемами, для вирішення яких першочерговим завданням є формування потрібного обсягу капіталу для підтримання платоспроможності та забезпечення функціонування у банківському середовищі.

Події у банківському секторі України протягом 2014-2016 рр. є наслідком низького рівня капіталізації банків, що підтверджується кількістю банків, які визнано неплатоспроможними, та щодо яких проводиться процедура ліквідації. Зокрема, упродовж 2014-2016 рр. з ринку виведено 90 банків. Це доводить, що у стресові періоди банки не мали достатнього рівня захисту у вигляді якісного капіталу.

Національний банк України для оцінювання рівня капіталізації використовує нормативи: Н1 як показник абсолютного рівня капіталізації та Н2 — норматив достатності регулятивного капіталу як відносний визначник.

Варто зазначити, що проблема капіталізації банківської системи України полягає не лише в абсолютному розмірі регулятивного капіталу, а у його здатності поглинути існуючі ризики. Тобто, капітал банку має бути адекватним обсягу здійснюваних банком активних операцій. Це означає, що елементи капіталу повинні бути якісними з точки зору можливостей поглинання ризиків. Структура складових власного капіталу банків України відображена у табл. 1.

Таблиця 1

СТРУКТУРА ЕЛЕМЕНТІВ ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ БАНКІВ УКРАЇНИ*

Складові ВК, млн грн.	01.01. 2014	01.01. 2015	01.01. 2016	01.01. 2017	01.01. 2018	Частка складових у ВК, %				
						01.01. 2014	01.01. 2015	01.01. 2016	01.01. 2017	01.01. 2018
Статутний капітал	183 978	179 208	196 358	296 331	485 042	95,52	121,03	209,63	240	296,49
Емісійні різниці	13 676	12 542	20 560	19 762	13 026	7,10	8,47	21,95	15,98	7,96
Незарєстровані внески до статутного капіталу	15 444	27 732	11 447	117 427	10 335	8,02	18,73	12,22	94,93	6,31
Нерозподілений прибуток	-46 913	-100 841	-157 699	-317 023	-391 973	-24,36	-68,1	-168,35	-256,31	-239,59
Резервні та інші фонди банку	12 415	14 226	11 829	11 667	17 382	6,44	9,6	12,62	9,43	10,62
Резерви переоцінки	13 999	15 195	10 724	-5 300	23 379	7,27	10,26	11,44	-4,28	14,29
Всього ВК	192 599	148 063	93 670	123 687	163 597	100	100	100	100	100

* Джерело: розроблено автором на основі: [1].

Детальний аналіз структури власного капіталу відповідно до даних табл. 1 упродовж 2014-2018 років дав змогу зробити такі висновки. Позитивною є тенденція щодо зростання статутного капіталу банків, починаючи з 01.01.2016р. Це зумовлено у тому числі вимогами НБУ щодо збільшення мінімального розміру статутного капіталу банків. У структурі власного капіталу частка статутного щороку збільшується, що викликано систематичною збитковою діяльністю банків, внаслідок чого інші складові для забезпечення зростання власного капіталу є недоступними.

Складна макроекономічна ситуація у країні, політична нестабільність, зниження інвестиційної привабливості, погіршення платіжної дисципліни позичальників, значна девальвація гривні призвели до зростання проблемних активів на балансах банків. Збільшення частки непрацюючих активів вимагає додаткових відрахувань до страхових резервів. Таким чином, витрати банків зростають, а процентні доходи не надходять належним чином. Частка резервного фонду у структурі власного капіталу коливається у межах від 9,43 до 12,62% протягом аналізованого періоду.

Також на особливу увагу відповідно до даних табл. 1 заслуговує аналіз такого елемента структури власного капіталу як нерозподілений прибуток, який існує у вигляді непокритого збитку та щороку демонструє тенденцію до зростання. Тобто, банківський сектор є систематично збитковим: за 2014 р. фінансовий результат є від'ємним — 52 млрд грн, за 2015 р. ситуація є аналогічною — зби-

ток 66 млрд грн, за 2016 р. банківська система оновила історичний максимум — 159 млрд грн збитків.

Банківський сектор перебуває у кризовому стані протягом 2014-2016 рр. та поступово починає відновлювати свою діяльність після значних потрясінь, викликаних реформою «очищення», вилучення третини депозитної бази населенням, колосального знецінення гривні. Вимагати лише від банків у такій ситуації забезпечити зростання реального сектору економіки через вливання значного обсягу ресурсів у нього поки що не є цілком обґрунтованим. У даному випадку важливою є також економічна політика уряду.

Національний банк України своїми рішеннями, діями намагається вирішити проблему недостатнього рівня капіталізації. Зокрема, постановою №58 від 04.02.2016р. було затверджено, що мінімальний розмір статутного капіталу має становити 500 млн грн., а банки з меншим розміром капіталу повинні поступово його збільшувати до досягнення визначеного рівня. Далі цей графік було прищвидшено з введенням у дію постанови № 242 від 07.04.2016 р. У зв'язку з кризовими подіями у банківському секторі, нестабільною економічною ситуацією власники багатьох банків не мали змогу вчасно докапіталізуватись. Регулятор пом'якшив графік докапіталізації. Такі рішення знайшли відображення у постанові №2 від 11.01.2017 р. Таким чином, до 11.07.2018р. банки повинні сформувати статутний капітал у розмірі не менше 300 млн грн.

У табл. 2 висвітлено обсяги капіталу банків.

Таблиця 2

РОЗМІРИ КАПІТАЛІВ БАНКІВ УКРАЇНИ*

На період	01.01.2014		01.01.2015		01.01.2016		01.01.2017		01.01.2018	
Кількість банків	СК	ВК	СК	ВК	СК	ВК	СК	ВК	СК	ВК
До 500 млн грн	135	131	115	113	80	80	65	57	51	46
500 млн — 1 млрд грн	14	21	14	20	8	12	7	15	9	13
1-5 млрд грн	23	22	21	18	13	13	9	15	10	14
Більше 5 млрд грн.	9	7	8	7	8	4	12	6	12	9
Загальна кількість банків	181	181	158	158	109	109	93	93	82	82

*Джерело: розроблено автором на основі: [1].

Кількість банків зі статутним та власним капіталом до 500 млн грн упродовж 2014-2018 рр. зменшується, що можна пояснити загальним скороченням банків. З 2014-2017 рр. зменшується кількість фінансових установ, які мають статутний та власний капітал у межах 500-1000 млн грн. Станом на 01.01.2018 р. 12 банків володіють статутним капіталом більше 5 млрд грн та 9 банків сформували вла-

сний капітал понад 5 млрд грн. У відносних величинах ситуація є такою: 62,2% від загальної кількості банків мають статутний капітал менше 500 млн грн та 56,1% — власний капітал нижче цієї суми.

Ці дані свідчать про недостатній рівень капіталізації банків України. Водночас така тенденція не дає змогу банкам брати активну участь у процесі зростання національної економіки. Банки не мають достатнього обсягу ресурсів для насичення грошовими коштами реального сектору економіки. Не менш важливою проблемою на сьогодні є відновлення довіри до банківської системи, адже, на руках у населення перебуває значний обсяг коштів, який необхідно перетворити на інвестиційні ресурси.

Крім того, варто дослідити, чи присутнє штучне збільшення капіталу, тобто, зростання відбувається не за рахунок реального вливання грошових коштів, а лише за допомогою бухгалтерських проводок. На нашу думку, таке «роздування» капіталу є можливим, оскільки складовими елементами власного капіталу є емісійні різниці та резерви переоцінки.

Для проведення детального аналізу частки емісійних різниць (табл. 3) та резервів переоцінки (табл. 3) було обрано різні банки, навіть ті, що знаходяться на стадії ліквідації, щоб наочно продемонструвати важливість цієї проблеми.

Таблиця 3

ЧАСТКА ЕМІСІЙНИХ РІЗНИЦЬ У СТРУКТУРІ ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ БАНКІВ*

Назва банку	Частка емісійних різниць, %, станом на 1 січня кожного року				
	2014	2015	2016	2017	2018
РАЙФФАЙЗЕН БАНК АВАЛЬ	41,92	49,33	48,39	30,11	27,81
УКРСОЦБАНК	19,13	26,53	59,55	63,82	31,57
ФІДОБАНК	55,11	54,80	101,05	-	-
«ПІВДЕННИЙ»	19,85	18,08	16,63	16,08	14,58
УНІВЕРСАЛ БАНК	162,37	150,84	208,14	175,95	148,13
ПРАВЕКС-БАНК	136,76	189,89	202,07	310,64	338,61
КРЕДИТПРОМБАНК	154,96	130,63	-	-	-
ПАТ «ІДЕЯ БАНК»	13,3	15,04	54,07	42,55	28,57
ПАТ «МАРФІН БАНК»	12,8	15,10	17,68	16,67	16,67
УКРСИББАНК	30,61	45,56	44,99	19,77	14,56
СІТІБАНК	27,02	14,06	10,29	12,06	13,89

* Джерело: розроблено автором на основі: [1].

Отже, частка емісійних різниць відповідно до даних табл. 3 в обраних банків є різною та коливається протягом 2014-2018 рр. у межах від 10-208%, що означає переважання неякісних джерел у структурі власного капіталу.

У випадку реалізації фінансових ризиків банки не матимуть змоги вчасно покрити збитки. Так, наприклад, питома вага емісійних різниць у Фідобанку,

який перебуває на стадії ліквідації, на 01.01.2014 р. становила 55,11%, на 01.01.2015 р. — 54,8%, на 01.01.2016 р. — 101,05%.

Райффайзен Банк Аваль упродовж 2014-2016 років демонструє частку емісійних різниць більше 40%, тобто майже половина власного капіталу представлена емісійними різницями як нестабільним джерелом. Загрозливим для фінансової стабільності є стан речей в Універсал Банку, тут частка емісійних різниць за аналізований період є більшою 100%, а на 01.01.2016 р. становить 208,14%.

Таким чином, розглянувши, яку частку у структурі власного капіталу займають емісійні різниці, можна зробити висновок, що така ситуація має руйнівний вплив на надійність банківського сектора, його ефективність та можливість протистояти кризовим шокам, оскільки емісійні різниці є нестабільним інструментом для покриття збитків банківських установ.

Таблиця 4

ЧАСТКА РЕЗЕРВІВ ПЕРЕОЦІНКИ У СТРУКТУРІ ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ БАНКІВ*

Назва банку	Частка резервів переоцінки, %, станом на 1 січня кожного року				
	2014	2015	2016	2017	2018
РАЙФФАЙЗЕН БАНК АВАЛЬ	13,93	34,42	15,95	9,30	8,16
УКРСОЦБАНК	24,05	35,21	17,36	17,68	18,62
ПРОМІНВЕСТБАНК	38,96	29,65	-11,24	27,23	21,64
ПУМБ	14,74	16,05	14,62	13,34	11,36
БАНК КРЕДИТ ДНІПРО	16,38	12,95	303,34	16,32	10,40
ПРАВЕКС-БАНК	22,65	33,88	18,21	23,73	25,46
КРЕДОБАНК	23,90	28,08	17,48	12,68	9,10
ФОРТУНА-БАНК	33,54	33,20	36,48	62,22	-
МІСТО БАНК	19,87	18,91	22,16	39,96	25,29
ПОЛТАВА — БАНК	30,51	27,22	48,29	41,81	36,04

* Джерело: розроблено автором на основі: [1].

Дані табл. 4 демонструють, що частка резервів переоцінки в аналізованих банках коливається у межах від 8 до 303%. Особливістю цього елемента власного капіталу є те, що він залежить від валютно-курсової політики та ситуації на ринку нерухомості.

Райффайзен Банк Аваль мав найбільшу частку резервів переоцінки на 01.01.2015р. — 34,42%, надалі вона зменшувалась. У Правекс-Банку така частка коливається у межах 18-33%. Полтава-Банк фокусує значення цього показник у діапазоні 27-48%.

Загалом майже третина власного капіталу банків представлена резервами переоцінки як нестабільними та неякісними джерелами для покриття збитків.

Також варто зазначити, що окремі банки одночасно фігурують у таблицях 3 і 4, що демонструє низьку якість елементів капіталу таких установ.

Деякі банки з великою часткою емісійних різниць та резервів переоцінки з часом визнавались НБУ неплатоспроможними та перебувають на стадії ліквіда-

ції. Тому Національному банку необхідно відслідковувати структурні показники власного капіталу банківської системи для відстеження тенденцій щодо зростання питомої ваги емісійних різниць та резервів переоцінки. Зростання їхніх часток понад 15% мало б насторожувати наглядовий орган. У такому випадку регулятор повинен інтенсивніше здійснювати моніторинг діяльності таких банків для недопущення ситуації їх банкрутства та створити на законодавчому рівні необхідні умови для стимулювання нарощування банками якісних елементів власного капіталу.

Проблему недостатнього рівня капіталізації у банківській системі загалом потрібно вирішувати комплексно. Варто приділити увагу цим питанням у межах окремих банків і на рівні всієї банківської системи (рис. 1).

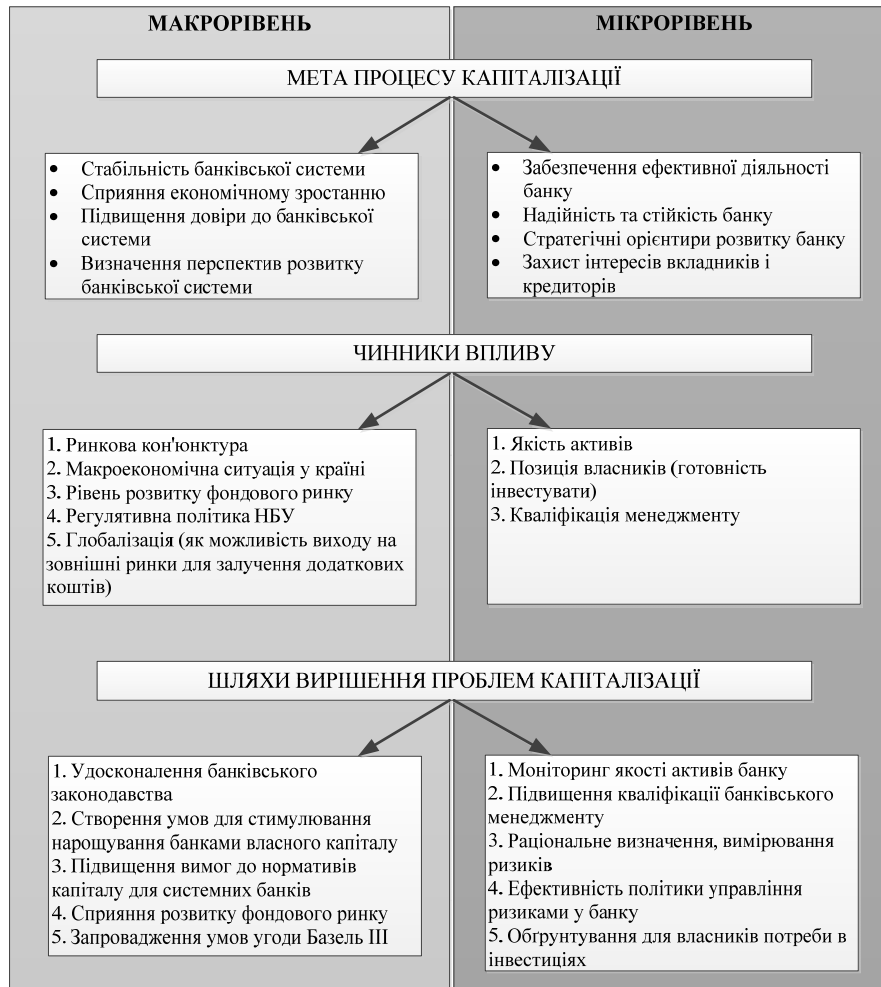

Рис. 1. Проблематика стану капіталізації банківської системи України

Джерело: розроблено автором

Основними чинниками, які впливають на процес капіталізації на макрорівні, є:

- ринкова кон'юнктура — певна економічна ситуація на ринку, що складається сприятливим чином для підвищення рівня забезпечення капіталом банківської системи;
- макроекономічна ситуація у країні — наявність чи відсутність позитивних умов для розвитку національної економіки, що мають безпосередній вплив на банківський сектор;
- рівень розвитку фондового ринку — як один зі чинників підвищення капіталізації банків України, що створює можливості залучення капіталу через відповідні канали;
- регулятивна політика НБУ — система методів та інструментів управління банківським сектором з метою гарантування його стабільного розвитку і підтримання оптимального рівня капіталізації системи.

Серед чинників мікрорівня необхідно виділити:

1. Якість активів — частка проблемних активів у балансах банків, які призводять до вичерпування страхових резервів, отже, впливають на капіталізацію.
2. Позиція власників — бажання і спроможність акціонерів інвестувати в установу.
3. Кваліфікація менеджменту — прийняття грамотних, послідовних, своєчасних рішень щодо управління банком, від обґрунтованості яких залежить успішність розвитку банківської установи.

Висновки. Отже, проведене дослідження дає підстави стверджувати, що якісний та кількісний склад власного капіталу у банках України є незбалансованим, оскільки значну питому вагу займають емісійні різниці та резерви переоцінки. Це є негативним явищем через те, що у періоди економічних спадів та фінансових криз вони можуть коливатись, тому не є надійними з точки зору можливостей їхнього використання для покриття збитків.

Вирішувати проблему недостатнього рівня капіталізації необхідно комплексно, враховуючи специфіку вітчизняної фінансової сфери, на макро- та мікроекономічному рівнях. Запропоновано такі шляхи розв'язання проблеми капіталізації на макрорівні: удосконалення банківського законодавства, створення умов для нарощування банками власного капіталу, підвищення вимог до системних банків, запровадження умов угоди Базель III, сприяння розвитку фондового ринку. Заходи на мікрорівні мають передбачати таке: проведення моніторингу якості активів у банку, підвищення кваліфікації банківського менеджменту, здійснення ефективної політики управління ризиками. Особливу увагу варто приділити роботі з власниками щодо можливостей додаткового інвестування.

Література

1. Офіційний сайт Національного банку України. URL: <http://www.bank.gov.ua/>
2. Вдовенко Л.О., Черненко О.С. Високий рівень капіталізації — основа зміцнення банківської системи України // Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики. 2017. Вип №4. С. 84-93.

3. Грудзевич Я.В., Грудзевич У.Я. Капіталізація банківської системи України на сучасному етапі // Вісник Університету банківської справи. 2016. Вип. № 1-2. С. 24-29.
4. Онищенко В.О., Манжос С.Б. Капіталізація банків як інструмент підвищення конкурентоспроможного потенціалу банківської системи України // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України. 2012. Вип. №35. С. 41-50.
5. Островська Н.С., Швець О.Ю. Капіталізація банківської системи: сучасний стан та перспективи у трансформаційних умовах розвитку економіки України. // Причорноморські економічні студії. 2017. Вип. № 21. С. 145-150.
6. Пурій Г.М. Сучасний стан та перспективи розвитку банківської системи України // Фінансовий простір. 2017. Вип. № 3. С. 41-45.
7. Стойка В.С. Проблеми капіталізації комерційних банків України в сучасних умовах // Науковий вісник Ужгородського університету. Серія Економіка. 2014. Вип. № 2. С. 98-103.
8. Чайковський Я.І. Проблеми та напрямки підвищення ефективності функціонування банківської системи України // Економічний аналіз. 2016. Том №23. С. 153-160.
9. Шевчук А.М. Аналіз капіталізації банківської системи України // Наукові записки НУ «Острозька академія», серія «Економіка». 2017. Вип. № 4. С. 186-192.

References

1. Oficijnyjsajt Nacional'nogo banku Ukrai'ny. <http://www.bank.gov.ua>
2. Vdovenko, L. and O.Chernenko «Vysokyi riven kapitalizatsii — osnova zmitsnennia bankivskoi systemy Ukrainy». *Ekonomika. Finansy. Menedzhment: aktualni pytannia nauky i praktyky*. No. 4 (2017): 84-93.
3. Hrudzevych, Ya. and U.Hrudzevych «Kapitalizatsiia bankivskoi systemy Ukrainy na suchasnomu etapi». *Visnyk Universytetu bankivskoi spravy*. No. 1-2 (2016): 24-29.
4. Onyshchenko, V. and S.Manzhos «Kapitalizatsiia bankiv yak instrument pidvyshchennia konkurentospromozhnoho potentsialu bankivskoi systemy Ukrainy». *Problemy i perspektyvy rozvytku bankivskoi systemy Ukrainy*. No. 35 (2012): 41-50.
5. Ostrovska, N. and O.Shvets «Kapitalizatsiia bankivskoi systemy: suchasnyi stan ta perspektyvy u transformatsiinykh umovakh rozvytku ekonomiky Ukrainy». *Prychornomorski ekonomichni studii*. No. 21 (2017): 145-150.
6. Purii H. «Suchasnyi stan ta perspektyvy rozvytku bankivskoi systemy Ukrainy». *Finansovyi prostir*. No. 3 (2017): 41-45.
7. Stoika V. «Problemy kapitalizatsii komertsiiinykh bankiv Ukrainy v suchasnykh umovakh». *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho universytetu*. Seriiia Ekonomika. No. 2 (2014): 98-103.
8. Chaikovskiyi Ya «Problemy ta napriamky pidvyshchennia efektyvnosti funktsionuvannia bankivskoi systemy Ukrainy». *Ekonomichniyi analiz*. No. 23 (2016): 153-160.
9. Shevchuk A. «Analiz kapitalizatsii bankivskoi systemy Ukrainy». *Naukovi zapysky NU «Ostrozka akademiia»*, seriiia «Ekonomika». No. 4 (2017): 186-192.

ПРОБЛЕМЫ КАПИТАЛИЗАЦИИ БАНКОВСКОЙ СИСТЕМЫ УКРАИНЫ

Андрущак Е.М., кандидат экономических наук, доцент кафедры финансов, денежного обращения и кредита Львовского национального университета имени Ивана Франко

Щуревич О.И., аспирантка кафедры финансов, денежного обращения и кредита Львовского национального университета имени Ивана Франко.

Аннотация. Статья посвящена исследованию современных аспектов капитализации банковского сектора Украины. Рассмотрены сущность капитализации. Проведен количественный и качественный анализ структурных показателей собственного капитала банков. Рассмотрены суть проблемы капитализации банковской системы, особенности осуществления Национальным банком Украины регулирования капитализации. Выяснено, что капитал банковской системы можно искусственно увеличить с помощью эмиссионных разниц и резервов переоценки, проведен детальный анализ по определению их долей в балансах банков. Сформулированы предложения по повышению уровня капитализации банков на макро- и микроэкономическом уровнях.

Ключевые слова: банковская система, капитализация, собственный капитал, уставный капитал, эмиссионные разницы, резервы переоценки.

**PROBLEMS OF CAPITALIZATION
OF THE BANKING SYSTEM OF UKRAINE**

Yevheniia M. Andrushchak, PhD
(Economics), Associate Professor of the
Department of Finance, Money Turnover and
Credit, Ivan Franko National University of Lviv

Oksana I. Shchurevych, Postgraduate
Student of the Department of Finance, Money
Turnover and Credit, Ivan Franko National
University of Lviv

Banking capital is a factor that helps to evaluate the perspectives of development of the banking sector in general and a specific bank in particular. Its size determines the scale of bank's operations. It is necessary to create sufficient amount of capital for effective functioning on the market. It is also necessary to take into consideration the fact that excessive capitalization is negative due to the fact that cash is not used in credit and investment operations. It reduces the profitability of banking business. The insufficient level of capitalization narrows the possibilities of a bank. The purpose of this article is to make recommendations concerning the improvement of bank capitalization.

In the Ukrainian banking sector, there is a phenomenon of the artificial overvaluation of capital, that is, when in the structure of equity capital are

significant volumes share premium reserve and revaluation reserves. Under conditions of devaluation of the hryvnia, they automatically increase the capital of banks. Therefore, banks should optimize the structure of their equity capital and enlarge it at the expense of quality sources.

On the basis of the research of the current state of domestic banking system, it was possible to elaborate a model, which defines the peculiarities of the process of capitalization on the macro- and microeconomic levels and describes the following structural elements: the aim, impact factors and the solutions to the problem of capitalization of Ukrainian banking system.

Стаття надійшла до редакції 30.03.2018

УДК 336.132.1

Жибер Тетяна Василівна *

ЦІЛЬОВЕ ПУБЛІЧНЕ БЮДЖЕТУВАННЯ В УКРАЇНІ

Анотація. Правильне і ретельне розмежування методів публічного бюджетування, які запроваджуються в Україні через реформи у бюджетній сфері, з урахуванням нормативної теорії науки, може забезпечити вибір політики бюджетування з більшою вірогідністю бажаного результату. Метою статті є систематизація методів публічного (макрофінансового) бюджетування у бюджетному процесі України для визначення повноти їхнього використання у порівнянні зі світовим досвідом. Отримані результати стосуються потенціалу інструментів та методів публічного бюджетування під час реалізації задекларованого законодавством України програмно-цільового методу управління бюджетними коштами. За результатами дослідження сформульовано концепцію використання цільового методу бюджетування на рівні державного бюджету.

Ключові слова: публічне бюджетування, методи бюджетування, цільовий метод бюджетування, бюджетний процес.

Вступ. У сучасній вітчизняній економічній науці «бюджетування» як термін, запозичений з англійського «budgeting», використовується за різним призначенням: як стосовно підвищення ефективності використання публічних коштів (у тому числі бюджетів), так і для характеристики способу організації фінансової діяльності суб'єкта господарювання мікрорівня з метою збалансування фінансових планів. У цій публікації «публічне бюджетування» прирівнюється до англійського «public budgeting» і означає історично сформовану сукупність методів, інструментів, способів та технологій, які їх поєднують, з управління публічними коштами. Поєднання методів та інструментів публічного (макрофінан-

* Жибер Тетяна Василівна — канд. екон. наук, доцент кафедри фінансів, ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана» tzhiber@gmail.com